

Cantares Gallegos (1863)

15.

*Adiós, ríos, adiós fontes;
adiós, regatos pequenos;
adiós, vista dos meus ollos:
non sei cándo nos veremos.*

Miña terra, miña terra,
terra donde me eu criei,
hortiña que quero tanto
figueiriñas que prantei,

prados, ríos, arboredas,
pinares que move o vento,
paxariños piadores,
casiña do meu contento,

muíño dos castañares,
noites craras de luar,
campaniñas trimbadoras
da igrexiña do lugar,

amoriñas das silveiras
que eu lle daba ó meu amor,
camiñiños antre o millo,
¡adiós, para sempre adiós!

¡Adiós, gloria! ¡Adiós, contento!
¡Deixo a casa onde nacín,
deixo a aldea que conoso
por un mundo que non vin!

Deixo amigos por estraños,
deixo a veiga polo mar,
deixo, en fin, canto ben quero...
¡Quén pudiera no o deixar!...

.....

Mais son probe e, ¡mal pecado!,
a miña terra n'é miña,
que hastra lle dan de prestado

a beira por que camiña
ó que naceu desdichado.

Téñovos, pois, que deixar,
hortiña que tanto amei,
fogueiriña do meu lar,
arboriños que prantei,
fontiña do cabañar.

Adiós, adiós que me vou,
herbiñas do camposanto
donde meu pai se enterrou,
herbiñas que biquei tanto,
terriña que vos crióu.

Adiós, Virxe da Asunción,
branca como un serafín:
lévovos no corasón;
pedídelles a Dios por min,
miña Virxe da Asunción.

Xa se oien lonxe, moi lonxe,
as campanas do Pomar;
para min, ¡ai!, coitadiño,
nunca máis han de tocar.

Xa se oien máis lonxe...
Cada balada è un dolor;
voume soio, sin arrimo...
Miña terra, ¡Adiós!, ¡adiós!

¡Adiós tamén, queridiña...!
¡Adiós por sempre quizais...!
Dígoche este adiós chorando
desde a beiriña do mar.

Non me olvides, queridiña,
si morro de soidás...
tantas legoas mar adentro...
¡Miña casiña!, ¡meu lar!

Follas novas (1880)

I

Daquelas que cantan as pombas i as frores
todos din que teñen alma de muller.
Pois eu que n'as canto, Virxe da Paloma,
ai!, de que a terei?

(dalla sezione *Vaguedás*)

A XUSTICIA POLA MAN

Aqués que ten fama de honrados na vila
roubáronme tanta brancura que eu tiña,
botáronme estrume nas galas dun día,
a roupa de cote puñéronma en tiras.
Nin pedra deixaron en donde eu vivira;
sin lar, sin abrigo, morei nas curtiñas;
ó raso cas lebres dormín nas campías.
Meus fillos..., meus anxos...!, que tanto eu quería,
morreron, morreron, ca fame que tiñan!
Quedei deshonorada, mucháronme a vida,
fixéronme un leito de toxos e silvas
i en tanto os raposos de sangue maldita
tranquilos nun leito de rosas dormían.

—*Salvádeme, ou, xueces!*, berrei... Tolería!

De min se mofaron, vendeume a xusticia.

—*Bon Dios, axudáme*, berrei, berrei inda...

Tan alto que estaba, bon Dios non me oíra.

Estonces, cal loba doente ou ferida,

dun salto con rabia pillei a fouciña.

Rondei paseniño... Ne as herbas sentían!

I a lúa escondíase i a fera dormía

cos seus compañeiros en cama mullida.

Mireinos con calma i as mans estendidas,

dun golpe, dun soio!, deixei nos sin vida.

I ó lado contenta senteime das vítimas,

tranquila, esperando pola alba do día.

I estonces..., estonces cumpreuse a xusticia:

eu, neles; i as leises, na man que os ferira.

(dalla sezione *Do íntimo*)

¡PRA A HABANA!

I

Vendéronlle os bois,
vendéronlle as vacas,
o pote do caldo
i a manta da cama.
Vendéronlle o carro
i as leiras que tiña;
deixárono sóio
coa roupa vestida.

—María, eu son mozo,
pedir non me é dado;
eu vou polo mundo
pra ver de ganalo.

Galicia está probe,
i á Habana me vou...
¡Adiós, adiós, prendas
do meu corazón!

[...]

V

Éste vaise i aquél vaise,
e todos, todos se van.
Galicia, sin homes quedas
que te poidan traballar.
Tes, en cambio, orfos e orfas
e campos de soledad,
e nais que non teñen fillos
e fillos que non tén pais.
E tes corazóns que sufren
longas ausencias mortás,
viudas de vivos e mortos
que ninguén consolará.

Tecín soia a miña tea,
sembrei soia o meu nabal,
soia vou por leña ó monte,
soia a vexo arder no lar.
Nin na fonte nin no prado,
así morra coa carrax,
el non ha de virme a erguer,
el xa non me pousará.
Que tristeza! O vento soa,
canta o grilo ó seu compás...
Ferve o pote..., mais meu caldo
soíña te hei de cear.
Cala rula, os teus arrulos
ganas de morrer me dan;
cala grilo que si cantas
sinto negras soidás.
O meu homiño perdeuse,
ninguén sabe en onde vai...
Anduriña que pasache
con el as ondas do mar,
anduriña voa, voa,
ven e dime en onde está.

(dalla sezione *As viúdas dos vivos e as viúdas dos mortos*)

Da Rosalía de Castro, *Follas novas*, estudo, edición, notas e comentarios de Anxo Angueira, Vigo, Xerais, 2016.